

Фоторепортаж
из X. Національного Сята Русинув Мадярщини у Вацови!

На укладці: Виступленіє фолклорного ансамбля Дома Култури из Руского Керестура

Общественна, інформаційна новинка русинув у Мадярщині • A magyarországi ruszinok közéleti, tájékoztató havilapja

РУСИНСЬКИЙ RUSZIN VILÁG SVIT

річник VII. число 68., май
 VII. évfolyam 68. szám, május 2009

**X. Національное Сято Русинув
 Мадярщини у Вацови!**

Національне сято русинув Мадярицины у прекрасному вароші над Дунаєм

У барочному Ваці на древній площі 23 мая русины изобразили на своє національне сято, котрое у Мадярицины русинська община сяткує уже 10 рокув. Повівав легкий вітер из Дуная, журчала вода у фонтанах, люди прохажовалися у предчувствіи необычайного торжества. На площади грав духовый оркестр. Прибыли автобусами из Шайо-Петрі, Шайов-Лада, Онода, Мариановча, Мучоня, Ироты,

На Божественнуй Літургії у церкви Фегирек

Бошкова, Будапешта, Дунауйвароша, Осовда и других міст. Попривітствовалися, переговорили, и у 11 годин скоро заповнили файну барочну церковь Фегирек, де зачалася Сяточна Літургія, котру celebrowав греко-католический епископ Гайдудорогський, **Фюлеп Кочиш**. Из Его Преосвященством русинська община стрічалася первый раз у Сентендре на сяті Малої Богородиці. Сяткованя Національного Сята Русинув было особенным и завто, што пан епископ отслужив части Св. Літургії по церковно-словянськи. Сесе наповнило наші серця великов радостью. На Службі Божуй співав хор им. Св. Атаназа по церковно-словянськи, што придало Літургії особенну сяточность и торжественность. На Божественнуй Літургії присутствовала председателька Мадярского Парламента **пані Каталін Сілі**. По окончанію Службы состоялось торжественное открытіе Х. Національного Сята Русинув. Первов гостей привітствовала пані Каталін Сілі. Она обратилася ид присутствующим по-

русинськи и дустала довгі аплодисменты. У свойому привітствіи она уповіла:

Я из великов радостьюв прийшла на днишньое сято, котрое є національным сятком русинув Мадярицины и великим событієм вароша Ваца.

Первое слово є словом благодарности. Благодарности варошу, котрый на протяже- нии исторіи много раз первым доказовав свою особну роль у исторіи Мадярицины, вадь у числі первых быв містом знаменательных событий.

Гордое самосознаніє вацовських граждан бере начало вуд часув князя Гейзы I., бо вун основав варош, и из часув короля Сятого Иштвана, котрый є основателем вацовского епископата. Монахи, учителя, ремесленники, люди, котрі хотіли туй робити и жити, поселялися за стінами вароша уже тысячу рокув тому и будовалися у сих прекрасных кривулях Дуная.

Дорогі братья русины!

Сердечно привітствую ушыткых у сись прекрасный день на Національному Сяті Русинув. Я из радостью приняла приглашеніє пана председателя, бо русины є тым народом, котрый тысячу рокув жив уєдно из мадярами, котрый є націоналов менишинов Мадярицины, живе по всюй її теріторіи и котрый каже про себе, и мы того так и воспринимаєме: русины – майвірніиший народ Раковція, вірні участники освободительной войны, котрі розвернули прапоры у Берегові. Дата Національного Сята Русинув привязуєся ид сьому событію.

Готовлячися до днишнього дня, я пере-

бирала у пам'янти тоті событія, котрі изв'язані из послідним періодом: выступленіє квартета ім. Годинки, вадь прекрасное исполненіє хором ім. Св. Ефрема церковно-духовных мелодій, безусловно относиться до них.

Доставляє радість и успішность діяльности менишиновых школ (напримір, у Комловиці), добре знати, ош усилюся самоуправленіє, и по послідній інформації дуже радуєся тому, ош у Маріяповчи буде побудована по старому образцу, бывша колись там греко-католичеська деревляна церков.

Великов радістю была стріча из вашими дітьми у Парламенті. У теперішні тяжкі часи ціллю є сохраненіє идентитета, про што говорилось на стрічі из председателями менишин, у тому числі и из руководителями русинської общины. Послідня наша стріча и обмін мненіями отбылися на прошлуй неділі, де

Выступленіє мера Ваца Йозефа Ботта

возникло соглашеніє про тісное сотрудничество Парламента из менишинами у формі організації Форуму Національных и Етнічных Менишин Мадярицины.

Чому се є важным?

Бо отцюзняні національности є участниками власти: у основному державному документі они зазначені, як факторы основанія державы. Важным и завто, бо заки менишины не владівуть парламентськими мандатами – они не можуть захищати свої права у разных комісіях Парламента. Рахуву організацію Форуму важніишим событієм у послідні часы, бо стався консенсус межи 13 менишинами Мадярицины, и стався консенсус по сьому вопросу и межи парламентськими партіями – документ Форуму Національных Менишин подписали ушыткы!!!

Выступленіє пані Каталін Сілі

Про што говорить сесе? Сесе говорить про единство нації!

Современна національна політика потребує единых дійствій из идентичным мировоззренієм у національных вопросах.

Судьба изв'язала нас – мадяр, русинув, словакув, німцюв, полякув, горватув, сербув. И можу назвати ици и другі, живуці по Тисі и Дунаю, народы.

Завто добре, ош жителям бассейна Дуная уже 5 рокув помагать у их екзистенції вхожденіє у Европську Унію.

Знаву, ош є много проблем, знаву, ош не легков є каждоденность. Завто тяжко у час глобального світового кризиса говорити про сято, сятковати. Я бы хотіла, обы мы увиділи того, што поможе житю будуцой нашої генерації, обы мы держали связь, помагали еден другому хотя бы у рішенію національных судьбоносных вопросов.

Дякуву за приглашеніє. Желаву ушыткым веселого сяткованя.

Затым ид гостям обратився мер Ваца пан **Йозеф Ботт**. Вун отмітив, ош Русинське

Выступленіє председателя ВРМС Андрія Манайло

Выступленіє фольклорного ансамбля Руснаки

Самоуправленіє Ваца пуд руководством **Адреї Илько** фунгує уже шестый рук. Робота його успішна и плодотворна, найшла признаніє у общественности вароша, дякувучи содержательным програмам. Самоуправленіє Ваца проробило велику роботу по організації сього прекрасного сята, за што йому дякуєме. Пан мер пожелав ушыткым файного дня и приятного развлечения.

Из привітственным словом обратився ид сяткующим председатель ВРМС **Андрій Манайло**:

Христос Воскрес!

Высокочестованос Его Преосвященство епископ Фюлєп! Высокочестована пані председателька Парламента! Честованый пан мер! Представителі Секретаріата Отвітственного за менишинову політику и представитель Фондації Менишин Мадярицины! Дорогі представителі русинув Сербіи и Словакии! Вседержавного Самоуправленія Словакув! Дорогі братя русины и сяткуюці!

Сердечно привітствую вас ушытких на Русинському Національному Сяті!

Для мене є особов радостью, ош мы сяткуєме туй у серцю Дуная, у прекрасному барочному вароші Ваці, котрый за послідні roky зазнав видимі великі перемины. Сесе тот вариш, де національні менишины чувствуют себе по-настоящему дома и дустали можность для креативної работы, котрый много изробив для того, обы и на днишньому сяті мы добре себе чувствовали. Дякуєме за сесе.

Особенна радость и велика честь для нас, ош пані председателька Мадярьского Парламента почестовала нас своим присутствием и теплыми словами. Доктор Каталин Сілі є тов визначнов личностью и політиком, котра

много изробила и робить для сохранения самоопределения национальных менишин у Мадярицині. Напримір, на днях по її инициативі організовався Парламентський Форум Менишин, котрый, думаєме, дасть нам нові возможности для осуществления наших цілей. Най нам Бог поможет у сьому!

Дуже важным для русинської общины Мадярицины є вто, ош межи нами є Его Преосвященство епископ Фюлєп Кочиш, отслуживший Сяту Літургію по церковно-словянськи, котрый ушытков свойов діятельностью укріпляє у нас силу греко-католическої віры, без котрої невозможно сохранить наш хрупкий идентитет!

Сила віры, и излучаєма любов до нас, помагать нам добиватися успіха у русинському возрожденію, дякувучи котрому, мы годни будеме добиватися ищи булиших результатов. Тяжка, айбо результативна работа напояє наші серця гордостьов. Из твердов увіренностью годни сьме уповісти, ош айно, я єсьм русин, и роблю ушытко во имня русинства! И товды молодёж, наші діти стануть попри нас из высоко поднятов головов!

Сього рока, дякувучи общим усилям, збудеся великое жаданя русинув: у Маріяповчі, у сятому місті паломничества буде побудована деревляна греко-католическа церков! Сесе буде для будущих генераций надале муцнов оснований для сохранения идентитета и греко-католическої віры. Сим буде обеспечена связь национальных традиций и поколіній, котру из великими жертвами и мученичеством сохраняли и пронесли наші предки!

Из подпорованиям Научного Общества им. Сечені, адміністративним директором котрого є Мікловш Суної и также других фондув и

Выступление фольклорного ансамбля
из Руского Керестура

менишиновых самоуправлений, буде побудована сися прекрасна церков.

Нашов слідующих ціллю є побудованя парка памяти наших попув-мученикув коло церкви. Мы надіємся, ош и для осуществленія сьой идеї найдуться духовні и матеріальні подпоровачі, такі промінентні представителі ділової сфери и локальні патріоты як Дьордь Бенза и Імре Пак, у котрых сильна любов ид рудному краю и рудному народу.

Булие, як 50-ручне панованя совіцької власти не пройшло безслідно у житю русинув. Отсутствіє отцюзнины тоже влияє на формованя идентитета русинув, усилює опасность асиміляції. Дякувучи усилюющомуся межинанордному русинському объединенію, мы добьємся ош и на Україні признавуть русинув як народ! Для нашого утверждєнія, у перву очередь, мы мусиме вернутися ид нашому языку, традиціям, культурі, вірі, и што є ищи дуже важным, мусиме воспитовати сьому наших дітей, обы они знали, удкы происходят, ким они суть, які перед ними задачи, кого мавуть наслідовати!

То, шо ныні нас так много, доказує, ош мы идеме правильным путём, наша община стає муцнішов, не лем на державному, а и на світовому уровню. Наші програмы суть добрыми и цінными, як и наші цілі. Без активної и самоотданної работы державного, столичного и многих самоуправлений на містах, без позитивного восприятія из бока бульшості общественности, мы бы не достигли таких результатов!

Прекрасным приміром єдиненія и гармонічного сосуществованія из общественнов бульшостью є и днншньое музыкальное выступ-

плєніє молодежного духового оркестра Вацовської музыкальної школы им. Бейлы Бартока и также хора семинарістув греко-католикув имени Сятого Атаназа, котрі исполнили части Літургії по церковно-словянськи. Крім того, велику помощь у організації сята оказали сотрудники Культурологічного цент-ра Ваца и сотрудники меріи.

Дяку ушыткым за сисю безкорыстну роботу и велику помощь, котра є свідельством искренньої любови до русинув!

Желаву, обы наш многострадальный народ укріпился на пути єдиненія и етнічного ренессанса!

На сьому Русинськоє Національное Сято обявляв у открытым!

Послі торжественного открытія зачався великий сяточный концерт. Первыми заспівали сестры Кедик. Своим исполнением они задали тон сятю. Настроєніє зрителєй было прекрасным. Выступление фольклорного ансамбля „Русины” стрітили аплодисментами. Были исполнені популярні русинські співанки „Тече вода каламутна”, „Ой чорна, ем си чорна”, „На поточку прала”, „Ой, Марічко, чичері...”. Завершилося выступленіє фольклорного ансамбля исполненієм А. Кедик співанки „Верховина, світку ты наш...”.

У другуй части програмы выступили наші гості – вокально-танцєвальный ансамбль Дома Културы из Руского Керестура. Из Руского Керестура прийшла делегація у составі 45 чоловік во главі из председателєм Національного Собранія паном **Славком Оросом** и председов Рускей Матки паном **Дюров Папугов**.

Ансамбль зачав своє выступленіє словами:
На бачванскей ровні, дзе поля бескрайни,
Тебе писню шпивам, роду мой давни.

Концерт конферовав пан **Александр Зазуляк**. Вун привітствовав „братув и сестер Мадярска” из нагоды сята, представив ансамбль, котрый исполнил танец „Идзе вербунг, идзе Керестуром”, у котрому представлено вербованя хлопцов до войська, затым двох красных молодых співачок **Весну Надьову** и **Андрею Бучкову**. Весна проспівала „Желені горы” и „Ей, младый шугаю”, а Андрея - „Най живот идзе” и „Даруй ше”. Послі співачок назад выступив фольклорный ансамбль из танцём „Ей, найкраши вінок, кед у нїм барвенок”. Пак пан Зазуляк розказав про русинув Сербїи и Войводини:

„Русины не території теперішньої Сербїи и Войводини живуть булше 260 рокув, населяли раз Вельки Керестур, пузнїше Бач Керестур, а днїська Руски Керестур ищи из 1746 рока. Говориме за себе, ош мы єсме русины, а наш язык руский, завто и Руски Керестур, и жиєме уєдно и складно из другими народами, бо Войводина – регіон, у котрому жиє великое число разных національностей. Так русины уже віками живуть уєдно из сербами, из мадярами, румунами, словаками и другими народами, котрі урядовно мавуть право на сохрание свого языка, писемности, на культуру, ошколованя. Про сесе ушытко стараться наш Націонални Совіт Руснацох.

На днїшний день нас у Сербїи коло 15000, из 1904 рока маєме написану и надруковану перву книжку на языке бачвано-срымських руснакув. Русинський язык кодифікований нами вуд 1923 рока, а автором первої книжки и Граматики бачвано-срымських руснакув є знамый доктор Гаврііл Костельник, котрый родом є из Руского Керестура.

Перва руска школа оформлена ищи у 1753

році, так што наші діти из оводы учать и пестувуть свуй материнський язык, затым у основных містах у Руском Керестуре, Коцуре и Дюрдьові. У Руском Керестурі 5 и пувтысяч жителюв, там є єдина у світі середня школа на русинському язык – гимназія „Петро Кузмяк”. Высокое ошколованя достаєме на Катедрі руского языка у Новому Саді, головному вароші Войводини. У Новум Саді находится наша майстара информативна хыжа – Новинско-видавательства установа „Руске Слово”, котрое друкує ищи из 1924 рока. У Новому Саді є дві найбулші русинські редакції у електронных медіях – Радіо и ТВ Войводини, котрі екзистувуть уже коло 60 и 30 рокув.

А у области культуры єдна из майбулших установ – Дом Культуры из Руского Керестура – теперішний ваш гость.”

Затым были исполнені народні співанки „Ой, плаче голубка”, „Я така гарна” и Коломыйка, їх исполнила співачка **Ніколая Сивцова**. Фольклорный ансамбль исполнил шопські танці. Сопровождав танці и співачок *Народный оркестр Дома Культуры* под руководством **Юліяна Рамача**.

Наші гості указали нам свое высокое професіональное майстерство, мали величезный успіх. Майціннішим є вто, ош русины Мадярщини могли познакомитися из своими братами и однайти тото общое, што нас объединяє. Концерт закончився співаням геніального „Вручанія” на слова Александра Духновича. Послі концерта ушытких закликали у двур меріи, де отбывся богатый дружественный прийом. На ньому русинські газдыні могли продемонструвати свое кулінарное искусство – разнообразні шютемині у великуй кулькости. Сесе коштулованя было интересно тим, ош шютемині были принесені из разных міст, но єднако дуже смачні.

На нашому сяті присутствовали также подпрєдседа Русинської Інтелігенції Словакіи пан **Ян Ліпинський** из жонов.

Пуд час дружеської бесіди гості мали возможность побзєрати выставку художникув-участникув межинародных пленерув 2007-2008 рокув. (Комловшка, Пілішсенткерест, Міковгаза), котрі представила член комісії по Народному и Изобразительному Искусству **др. Маріанна Лявинец**.

Пуд конець сята отбылося виступленіє

квартета им. А. Годинки, котрый усе є украшенієм каждого русинського торжества. Гости розойшлися под великим впечатленієм вуд сього прекрасно організованного сята.

Сято подпоровали: Фондація Національных и Этнічных Менишин Мадярцины, Варошське Самоуправленіє Ваца, Вацовський Культурный Центр им. Имре Модача, Русинське Менишиновое Самоуправленіє Ваца, Столичное Русинське Менишиновое Самоуправленіє, Русинські Самоуправленія Мадярцины на Містах, Рецепторпортал Кфм, Палота Боргаз Кфм.

Головні організатори сята: Вседержавное Русинське Менишиновое Самоуправленіє и Русинське Менишиновое Самоуправленіє Ваца.

Др. Маріанна Лявинец

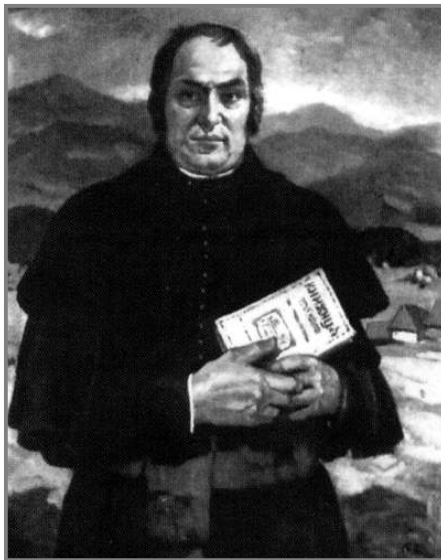
Прийом у дворі меріи

Рассуждения Александра Духновича

Личность Духновича є тов магічний сил, котра логічно притягує до себе каждого чоловіка. Сесе підтверджує тым, ош изгядованям його діяльности булше ги пувдруга стороча займавуться многі учені світа.

Участіє у изгядовані наслідія А. Духновича научників Словакии, Чехии, Росии, Мадярцины, Войводины, Америки и др. проливають світло на широкий аспект його діяльности, што служить визначеню його великого міста у научному, літературному, культурно-просвітительському процесі Подкарпатя. Пряшовщины, Бачванщины.

Образ Будителя у теперішній час усе повніше входить у духовный світ молодішої генерації. Якраз на молодішу генерацію Будитель мав великі надежды у дальшому духовному возродженію рудного края, про што вун пише у своїх творах. Без глубокого изгядованія літературної, общественной, священнической, педагогической, філософської діяльности А. Духновича не мож говорити про духовное возродженіє края, про русинський ренессанс послідних десятилітій XX стороча и первое десятилітіє XXI стороча.

Особенностью творческого потенциала наследия А. Духновича - литературного, научного, публицистического, - є доминанта філософського осмысленія людської екзистенції. Познання світа и чоловічеського бытія є основнов проблемов його філософських роздумув. Як християнин, філософ и теолог, бытіє світа А. Духнович осмысляє через призму существованія Бога – Творца Світа, Природы и Чоловіка. Про сесе вун пише у своему філософському трактаті „Естественно-духовная рассуждения” (Рассужденіє III).

О БОЖЕ

Рассуждать о Боге есть неисчерпаемый океан, но я узнаю существо великое, высшее всех, превосходящее

духа моего понятие: владыку и владетеля, и ничежоже рассуждая, покорнейше поклоняюсь пред его Величеством, скажу: „Великий Боже, Владетель всея твари, коего ничто большее, ничто не может понятись высшее, не искусен телесной ваги, однакож всех телес и телесных Содеатель. Начало без начала, от которого протекает источник всех благ, естетсва

Презентація Русинського Альманаха 2008

Начальник и Управитель, вся своею силою содержа, не содержим от никого: непостижимое величество, сама Истина - Премудрость, Блаженство, Жизнь, Честь, Конец, Разум, Правда, Свет, Путь и Благодать!"

Без места, на всяком живий вместе, Неподвижный, Непокосимый, дая всем движение, от которого вся и чрез которого вся и в котором вся совершаются: всегда постоянно той сам и один, никогда неизменяемый и неизменяемый. О, Ты по вечном системате величеством телес и множеством управляешь, и Судьбами владеешь по воле и мудрости: Царь Царей, котрому мириады служащих пристоят духов, Ты живий всюду, и коего обиталище есть свет неприступный. – Тебе я, бедное создание, умоляю, люблю над все и величаю и молю и покорнейше прошу, призри на мя милостиве, Господи, и услыши глас мой молящегося Тебе, ниспосли зарю всеблестяющего твоего света. Отжени тьму разума моего, покажи мне путь правый и настави мя, чтоб не попал мя порок,

Декламаторка М. Борто

ведущий в заблуждение. И не владело мною легковереие, и слепая мысль не отстранила мя с честного ходника и свертком с пути не привела во отчание. – Без Тебя бо, Владыко, ум наш смертен есть, и человеческая благодать и добродетель лишь что возносится в мнимую высоту, сейчас

истины и не познавается истинное блаженство. Подай же мне, Господи, чтоб, Тебя познавши, Тебе угодным быть можно, посему же, чтоб познавши самого себя, узнал я: Что я есть? Чему на земле живу? Почему зде пришел? И где оттуда подеюсь? Что мне надобно делать, чего остерегаться в жизни моей? Да, еда придет кончина жизни, когда ударит мне последний час, смерть благоприятна будет мне и пристань спасения!

Свойов филозофійов А. Духнович у XIX сторочню по-новому освітив вопрос: „Што є чоловік?” И также того, ош чоловік мусить познати світ, ушытко вто, што создано Богом и самого Бога. Сисі вопросы мусить розрішити діла себе и сочасна молода генерація. А сесе буде возможным, кидь буде глубоко изглядовано крім літературного, педагогіческого

Співать А. Кедик, акомпонує Й. Стринська

наслідія, глибоке філософське творчество великого Будителя.

17 мая Столичным Русинським Меншиновым Самоуправлінням быв організований и проведеный літературно-музыкальний вечер, посвяченый Великому Будителю А. Духновичу. Сесе стало уже традиційов у русинській общині Мадярщини. Каждый рук мы стараемся освітити разні аспекти діяльности А. Духновича. Не єден раз мы слухали доклады знамых изглядователюв його творчости на каждоручных конференціях, організованных СРМС и Обществом Русинської Інтелігенції им. А. Годинки. Сього рока на дітературно-музыкальному вечері выступила член дітського клубу Маріанна Борто, котра прочитала дітські стихи и „Вручаніє”. Гості могли

познакомитися из музыкальных обработок стихов Будителя, зробленов композитором И. Керецманом (муз. альбом „Вручание”), у исполненіи А. Кедик, сопровождение Й. Стриньска. На вечері отбылася презентация Русиньского Альманаха 2008, у котрому выданы материалы прошлоручной конференции, посвященной литературному и педагогическому наследию Будителя.

Кадендарь презентовав др. А. Штумпф-Бенедек, директор Культурного центра Документации и Информации при СРМС.

На вечері состоялось награждение памятным плакетом А. Духновича председателя РМС VIII. р-на Будапешта др. Яноша Сабо за активную деятельность. Присутствующие сердечно поздравили др. Яноша Сабо и пожелали йому дальнейшей успешной работы.

Вручение плакета др. Я. Сабо

Вечер закончился общим спиванием „Вручание”. Затим отбылся дружественный прием, газдынёв котрого была Й. Стриньска, а стравы и шютемини приготовили члены клуба „Руския”. Присутствующие розойшлися у осознании того, ош накулько глубоков и разностороннёв ё магична особность А. Духновича, наследиё котрого ё невычерпным жерелом духовности русиньского народа.

Составила Др. М. Лявинец

Лавреаты Руськой премії (Пудкарпатська Русь)

1 часть.

Якось ся так стало, же у недавнуй теперішности як советський чоловік, и у добрум и у пудлійшум смыслі того понятя, я роки а роки не удперав, а сїм-там и активно помагав пробам премовчати и змінити історію Пудкарпатської Руси и єї корінных жителюв. Сяка моя и не лем моя позиція привела ид тому, же днесь туй трафили на границу зануку русиньський и руський языки, не маюча пары культура невеликого уникатного сообщества в центрі Европы. За роки новійшой історії из Закарпатя масово удыйшли Жиды, Маляре, Русы, Німці. Пудкарпатські Русины вмісто признания, слободы и культурной автономії достали розказ починити ся свідомыми Украйинцями. Вшиткі догде єдного! Вмісто ядерного, традиційно многоязычного простору строит ся в шоры глота на єдну тварь. Секретарі новых обкомов и райкомов пуддано мелдуют началству о зворности єї рядув - моноліт! сїрый моноліт...

Неважно, же Пудкарпатська Русь не существуете юридично, она пробыват у сердцях многих тысяч людей, юй ладно и в віртуалнум просторі всевітної сїти. Кедь людство журит ся за групки заникаючих туленюв авадь бузькув, та дако мусит ся постарати и о сохранения zagrożеной культуры. Про мене настав час даяк ся розрахувати из довгом. Напримір, zorganizовавши Руську премію.

Красного августа року 2005 сиділи за стулом у селі Буковцёво пуд полонинов дакулько бывателюв Пудкарпатської Руси ай досудили: гроші на стул! А гроші уж туйкы! Иппен тото хосен приватных особ. Смутно лем, же дакотри люде готові давати гроші, айбо хочут убстати в анонімности перед властями. Шкода, што маємо сесе „здобытя” новочасной Украйины. Айбо маю надію, же у недалекуй будучности меценаші уже будут отворено горді на свою пудпору сёму проекту.

Уж у децембрі на Сятого Николая в Ужгороді была вручена перва Руська Премія.

Иван Петровцій (<http://www.premija-ru.eu/petrovtsiy.htm>) – лавреат а творитель

новочасного русинського языка зе слызами на очіх повів: „... Мав им чажкый рук. Тота награда - як лыг свіжого воздуха, як кус солонины...котру так люблю. Світ ми ся зась вказує прекрасным!” – а уж читав из вдохновенієм свою „СПІВАНКУ ЗА СОЛОНИНУ”:

Єден мій цімбор любить буженину,
А другый - шовдыря вареного с попром...
Лем я май білше люблю солонину
С цибульов, авать с чесноком.
Мій нянько страшно крумплі ківенує -
Пичині, смажині, варині, вустяні...
Айбо мене нитко тым ни вчалує -
Лем солонина любиться мині!
Моя жона росчехнеся за рыбу:
С рікы, ци с моря - вто йів, ги дора!
А я собі уріжу хліба скибу,
А т тому - солонинчини дараб!..
Ци м дома, а ци піду на гостину,
Ни злакомлюся шойтом, токаном -
Йой! як я люблю їсти солонину
С цибульов, авать с чесноком!
Бис хліба можу цілый динь побыти,
Бис солонины ни буду й півня!
Тому м ни міх никого образити
Паскунным словом: „Лепава свиня!”.
Коли свиню перет Різдом заріжуть,
Там солонины в перст, авать-у шук!
Посолю, на бантину ї завішу -
Най будить ся. В шпор кладеме лем бук.
Якоє щастя зимньої години
Втати дараб ис тоного кінця:
Жовтинька кожиця на нашів солонині,
И руный пласт буженого мясця.
А солонинчина така, ош онь ся світить:
Кить хоч-та смаж, а хоч-та просто їш!
Такої смачноты ние на світі -
Про вто блаженство словом ни вповіш!
Мій нянько любить крумплі, жонка - рыбу,
Донька - токан с солоткым молоком.
А я ис півтиці уріжу скибу
И - ім с цибульов, авать с чесноком!
Про солонину співанкы співаву,
Про солонину я кажу каскы.

На всьому світі иншого ни знаву,
Що мало бы такі мняккі смакы!
Так было вчора. Так ся вистало ныні.
Так буде и в усь далніші нні.
Бо докить на свини є солонина,
Я нич ни вижу свинського в свині!

Айбо пише Петровцій не лем веселі русинські вершы. Регулярно вухожуют у бесподобнуй русинської наготі и звучат ёго ни на што не похожі шибанські эротичні ай політичні коломыйкы.

Приця така хуліганська еротична тема інтересовала и учителя Пушкина Баркова и украинського гіганта Котляревського и..., и..., и... Алем далша – то уж иншака кава:

ПРІЗІДЕНТ НА ПІВСТАВКЫ

...Обы йзісти виликое,
Треба го здробнити.
Кой ділилисьме Союз,
Вчивимся ділити.
Я - вкрайинський прізидент -
Йсю науку знаву,
И Вкрайинську имперію
Аццяк поділяву:
Украйину - украинцям,
Крым лише - крымчанам,
Путкарпатя - русинам,
Галич - галичанам...

Аттаку дерзость уж мусай твердо покарат!
За участь року 2008 у роботі и повну пудпору досудкув обидвох Європейських Русинських конгресув Служба безпеки України доведла Ивана Петровція на выслех просто у Залу Славы уенно з Солженіциным, Бродськым, Бродієм, Фенцикем, Ромжов. Йому и иншим русинськым патріотам інкримінують замах на територію ... тої землі, на якуй родили ся їх прапрадіди, родичі, вони сами, єїх діти тай онуки. Туй у селі Осуї родив ся 22-го мая 1945го року Иван Юрієвич Петровцій. Вуходив школу туй в Илниці. Быв міхоношом, ненаученым роботником, банясом у Краснодоні, шофером, токарём. Служив у советської армії у Дрезді. Вустудовав французську філологію на Ужгородськым універзітеті. Робив учителём у роднум селі, а потум – новинарём. Айбо не лем СБУ-КГБ робить дниська на Пудкарпатській Русі свою честовану роботу. Неудбыло ся судное поступованя у ділі оскорбєня Петровцієм у вершах Прізидента и Державных сімволув України... сесе я радый, же суді мали доста розуму и державанського мужества похоронити того діло. Айбо на послідный Новый Рук у майславных традиціях

советських часув прославив им ся Нацполок писатилуов Украйины с Началникум Владимиром Яворівським – сяточно пропустив зо своїх шорикув великого „сепаратисту” Русина Петровція! То є демокрація, най ня грум забе!

Другий Лавреат 2005 **Владимир Савва-тієвич Бедзир** (<http://www.premija-ru.eu/bedzir.ht>)

родив ся року 1957 в Ужгороді. Туй вустудовав из ву-значенём математичну школу и фізичный факультет. Быв небізувный - и зо школы, и з універсітета го вказовали. Захватив ся театром и року 1981 „пушов за кулісы”. Доучовав ся во ВГИКу... Удроку 1985 у руських журналах

зачали ся появляти афорізми Власа Пошатаєва... В бабковых и діточых театрах Твери, Барнаула, Уляновська, Нерюнгрі были поставлены пєсы „Зимня, зимня казка”, „Хлопчиско-невидиско”, „Исторія про курку, шо нимала сириччу”, „Двое чижми - пара”. Бедзир - лавреат конкурсв „Вся Волга”, Тверь, 1993, „Золоте перо Росії”, Москва, 1998, „Коронація слова”, Київ, 2005. Ёго нові Русы из хімер „Дабл-ю авать Двойник”, „Держ капсу ширше”, „Діло зо многыма иксами”, „Козьяностра”, „Фантазія про смичок без канифолі” обывають руський світ перелома тысячолітій и непознатого дотеперь руського языка... А так у ступаї великого Салтыкова-Щедріна:

Болт. Портрет из гунцутської повісти „Буг ни фрайр”.

„...Сан Саныч Уболтаєв, циже Болт, сидів понад водов и помывав фляшкы, фурт поправляючи сунучі ся долу окулярї. Сконцентровано наповняв каждую – буль-буль-буль – никав, як фляшка захлыцкує ся, пак вупорожняв из неї воду, назад внимаючи тоту дивоту, што шавкає воздухом. Як людство доцабало до вунайденя скла, вун нияк раз не капчав. Акурат саму тоту метаморфозу, коли пісок, что скрипит пуд ногами, раз оберне ся на прозрачне скло. Алем як ото, же прозрачне, ге?..”

На празнычнум преміялнум вечуру Владимир Бедзир, котрий иппен вратив ся зо ставби, уповів: „Дякую! Теперь, ачей, годеи буду наподобнюючи Кафку имити ся до модерного романа „Котларня”... най лем ю, закліату, наладиме - и нараз за перо, циже, за компютер...”

2 часть.

Представляти **Фелікса Давыдовича Кривина** (<http://www.premija-ru.eu/krivin.htm>), видав, и не мушу - ёго и туй у нас знають, и в Росії, и в Украйині, и в Ізраєлу. Дустав им вун премію за то, же уд року 1955 по 1998 жив в Ужгороді и туй такоооо вучинив... а ши за ёго бесіды из пустынёв Негев, за сентіменты и споминкы о Пудкарпатській Руси у повіданях, куртых діалогах, стисканях и вершах:

НЕОБЫВАНЫЙ ОСТРОВ. Главы из повісти „Пустыня сказала”

„...Поповідам ти, пустынё, за маленький варош на маленькуй ріці, до котрой накрывили маленьких необываных островув. Ріка їх сануючи убтікала, обы ся, варуй Боже, не втопили, хоть там и плитка вода. Надовколы зеленый варош, ци то зоступав из гор, ци иппен спинав ся горі, айбо так помалючкы, же виділо ся, гибы стояв фурт на місті. А быв там єден маленький островик, акурат просто дома, што ся кличе Рафанда...-Красное имня, -повіла пустыня.-Я бы такое любила. Пустыня Рафанда. Красно, што? - Прошу тя, не скач ми до бесіды...”

СТИСКАНИЯ великих діл до маціцких.

Стискания байкы

Ворона закракала на вшиток воронячий гагор. Сыр вупав, а лишка го сцибрила. Де ю теперь найдеш? Напий ся за сыром воды. Што булше папулю ростваряш, то булше пропустити.

Стискания романа „Анна Каренина”

- Анцё, поїзд!..

Дашто мусим

привести из припитных вінчув пана Кривина: „...Дорогоє товаришество, приятелі, крайне и єднодумники! Не є ня межи вами, но вы догде єдного єсьте в мені. И не лем в мені, али и в моєм бываню, в майбулшуй хыжи, за майбулшым столом, убкладеным из вшелякыма стравами и питём. Не буду вас звідати, ко што буде пити, бо всі будут пити вшитко и загощувати ся вшиткым. На таку далечину того не пошкочит вашим жолудкам. А я правом газды голошу тост за вас, моих приятелюв и соратникув цілого мого довгого житя.

И признаю ся, же я за того цілоє житя ишов, не даючи собі з того справу, ид Руськуй премії. Щи и тогды, коли Александра Гегальчія не было на світї, я уже ишов ид премії імени Гегальчія. Перейшов им попиля премії Сталинської, перепутовав коло Ленинської, перескочив через премію Ленинського Комсомола из надіїв даколи, на самум схылї віку, прошкынтати мимо Нобеловой, мимо, мимо, просто ид Руськой премії, котра уже маячила здалеку. Я дякую судьбі. А она ся ниячит, бо коли дякують, та и наріканя перед дверьми. Дякую Ивану Сергеевичу Тургеневу, котрый повів, же кебы не русчина, впав бы до безнадії, видячи што ся діє на вутцюзнинї. Не бізувный им, ци помогла бы му русчина при видї того, што діє ся на вутцюзнинї днесь. Руська премія бы му помогла. И я бы ся єї зрюк на єго хосен. Дякую єму. Дякую Пушкину, Лермонтову, Толстому, котрі дали нам сесь прекрасный язык.

Я двигаю погарик за Пушкина, Лермонтова, Чехова, Толстого и, правдаж, за Александра Гегальчія, закладателя уддавна чеканой Руськой премії, котрый не санує часу и гроший на пуддержку руського языка и руськой літературы. Жівію, Саша Гегальчій! Саша Пушкин велико бы Вас одобрил.

Наливаєме, цоркаєме ся, вупиваєме тай имаєме ся до закусок.”

Нараз повім майголовное про далшого лавреата **Василя Матолу**: Поет... А дале пак додам: русинський, вірний, негамішний, спонтанный. Што се до награды, то вун казав: „Я страшенно розгабованный... Така честь... Я ліпше буду читати стихи... Сеся премія соппротив мене - величезный аванс... Айбо я Русин, я буду робити... и вірую, же тото заслужу!,,

Василь Павлович Савчинець (<http://www.premija-ru.eu/matola.htm>) родив ся в селї Ивановці Мукачовського округу 10-го марця 1960. Русин. Учив ся в Ужгородськым техникумі електронной апаратуры. Робив інженером на Механичнуй Фабриці, ведучым фахманом Межинародного Торгового Дома „Ужгород”, продіректором „ТОВ Автопопут”, майстром „ВАТ Виробниче будівельне підприємство”. Уд року 2005 артїста Закарпатського Народного Хору. Автор зборника „Пирші і не пуслідні сторінки”. Участник фестивалув гумору „Словоблуд 2004” и „Вишневі усмішки 2006”. Быв печатанный в областных періодиках. Женатый. Быват в Ужгородї. Має двоє дітий, сына и дівку, што студують на кієвських высшых школах.

Дустав им премію за вірность русинському языку и русинськуй утцюзнинї, за книгу „Русинська иконка”, за верші

Русинська загадка для діточок

Што такое – на стовпї „Галя”?

Угадай, брате муй, украинця

Што такое – укреденцу аницуг?

Удагай, залятый ты німцю.

Много пише Василь про свої чувства до Украины:

Ключовий момент

Молода Вкрайино – прибери стїну цю

Прадід, дїд русина – тебе не ганьбив

Полюби, як брата, обніми як сина

Більше революцій най би м не робив.

3 часть.

Нашим далшым лавреатом став русинський историк и умїлствознатель, научный и писатель **Иван Поп** (<http://www.premija-ru.eu/pop.htm>). Ун достав им премію за ядерну

публицистичну „образову галерію” бываючому в віртуальной Пудкарпатської Русі, за незломный боєвой дух, котрый му дозволив задумати и створити историчну и політичну бомбу – „Энциклопедію Пудкарпатської Русі”. Так-то став про український режим небезпечным „терористов” а побыва в єгзілу в Чехах у провінціалнум Хебу. Пече дале свої бомби – перебачте за фігілі! - свої выбушні книги.

Пан Поп - наш первый „prisefusee”, уд премії ся удказав: „Я кабинетный научник и не потребу быти всягде рекламованный...” Мы, вшакже, вузнали, же така оціна самого себе из реалностєв ся не злажує, ани не удвітує єго подїлови на майновшуй русинськуй історії и літературі Пудкарпатської Русі. Иван Иванович – завзятый и ущіпливый політичний борець, вузброєный острым, яко бритва руським языком, у чум полегкы пересвідчит ся каждый, кедь лем прочитат истворені ним курті начеркы портретув: „...Дісциплінованный и правовірный доцент-марксиста у минуту конаня коммунистичного режима раз-нараз оберне ся на проводного украинського націоналіста...” Не хотів бых, што бы вун рано встав на ту несправну ногу и штось написав про ня... не дай Буг!

Іван Ситарь (<http://www.premija-ru.eu/sitar.htm>) достав им премію за сокотливое,

но и смілое покушєня ся пересадити поезію Сергея Єсенина на родну землю Пудкарпатської Руси. Десь-колись Івана Деметеровича пуддюгли: „Што лем фурт бубнуєш за своє русинство? Ануж, ци погадав бы-сь собі, же-сь годен потовмачити Єсенина по русинськы?” Сесе засягло до живого, и вун

имив ся до верша „Ты жива ль ещё, моя старушка?” и потовмачив „Ци живі'сьте, мої любі мамко?” Як и руський поет, Іван Ситарь вручат верш селянці Анні Василєвні – своєю матери, што чекат сына вернути ся домо...

Письмо матери

*Ци живі'сьте, мої любі мамко?
Няньо як? Кланявуся йому!
Най над вашов хижков каждый рано
Куряться з яловых дров дымы.*

*Пишуть ми, ож вам в ночи не спить ся,
Пудлий сон вам давить душу знов.
Вам ся снить, ож з мене злі п'яниці
В корчмі цідять в лавор з сирця кров.*

*Што за сны? За што вам ся покута?
Лем коби од них вас Господь спас.
Не такий я вже страшний планіта
Бым умер не відівши всіх вас.
Я остався люблячов дітинов,
І навхтема думку мав єдну,
Про того як ви казали: „Сину,
При біді вертайся гет думу.”*

*Я ся верну, мої любі мамко,
Як в яри розквітне старый сад.
Лем уже ня не зганяйте рано,
Як колись, як много літ назад.*

*Бо тото што вмерло - не збудити,
Што'м задумав - мало ся вдало.
Много бід і горя пережити
Мені без вас ся в світі довело.*

*І уже не вчить ня ся молити,
Бо старому вертаня не є. ?*

*Я і так вас буду всіх любити
Доки вічна тьма ня не пов'є.*

*І порвіть думок тяжких тых друтя
Я вас прошу, мамко, знов і знов.
Не ходіть так часто на розпутя.
Вбы ся скорше стрітити зо мною.

Не бануву, не реву, не кличу,
*Вік мине, як з яблонь білий дым.
Старость зогне д'земли мої плечі,
Нигда вже не буду молодым.*

*Вже не так ми легко є на сирцю.
Осінь го кинула холодком,
И в краї березового ситцю
Не кортить ня бігти босяком.*

*Дух вандровань, ты ми вже не милый,
Не розкриваш ты половинь уст.
Де ся діли молодость і сила,
Блиск очей і повінь добрых чувств.*

*І все менше в мене забаганок,
Ци я жив? Ци то лиш были сны?
Так гібим в яри десь понад рано
На ружовому пробіг кони.*

*Листя мідь упасти мусить з клена,
Кто ся родив - тот дочекає смерти,
Будь навхтема ты благословенно,
Што прийшло одцвісти і умерти.*

Пан Ситарь довгы роки викладав математику. Інтересно айбо, што його учениця Кристина Русин казала, што якраз на його лекціях вона порозуміла, што єсьм русинка!

4 часть, последняя.

Гуд 2008 був про Руську премію жуночый. Лавреатом стала знама поетка и єдна з ініціативных представителёк руськой інтелігенції края Міла Марышева. Она достала м премію за чистосердечні сентіменталні жуночі поезії, написані на бизьувнум руськум языку, за книги „Опеклина” и „Звізда над урвищим”.

Міла Марышева
(Людміла Павловна Бородіна - <http://www.premija-ru.eu/marysheva.htm>) родила ся у Хмельницьку в родині

докторув. Своє життя зйазала из Ужгородським університетом, де и днесь робить доцентков кафедри руськой літературы. Року 1987 у МДУ імнєм Ломоносова у професора Б. Бугрова заштила дисертацію з проблем типирущной руськуй драматургії. Часто видіти ї было ай на сцені театру. Пише верше, рецензує модерну літературу и театралні сценіровкы. Має дівку а двоє онукув...

Словка не скаже в простоті...

Из бисіди

Сентіменталні верше,

Неіронічні шорики,

-Кого вы можете спасти

У час іронії немилосердной?

Простое слово... Як вода,

Як неба край за краєм лісу...

И тільки капка лем єнна,

Оби мустати и воскреснути!

Скала над стежков лісовов!

Будь тихо. Не торкни. Як близько!

Тіня іронії твоєї

Над хмаркою душі небесной!

На Сятого Николая в Ужгороді у децембрі 2008 достала м премію таки **Тамара Керча** (<http://www.premija-ru.eu/kerchat.htm>). А то за попрені фіглі, веселі співанкы и фантастичні казкы, котрі написані смачной русиньскою бисідой, за книжки „Бобалькы из попрём” и „Было ци не было...”, што вона не лем придумала и нам розказала айбо и намалёвала.

Афоризмы

Кидь держава не йде до народа, народ йде до другої державы.

Депутат собі рад.

Давуть - бери, не давають - пудмасти.

Екзистуву - значит живу.

Чий хліб їш, того и правдуріж.

Ко быв ого, тот став ого-го.

Печатаву долары США, Канады,

Австралії и Украйины.

Патріотична

Уню собі, уню квасної водиці,

Такої не мавуть ани в Америці!

Ой вы сині горы, Карпатський муй краю,

Такої красоти неє ани в раю!

Послідна співанка

Была я дівочка - перша уددаниця!

А тепирь ми кажутъ, же-м стара паниця!

Бігала-м ид хлопцюм ци в хащу, ци в поле,

Дниська ледвы дрындам, бо ня всягды коле.

Ой любила-м хлопцю, а тепирька ци май!

Поцюлуву Митра, лем го, Йванку, тримай!

Тамара Керча - писатилька повна тайності. Є знати лем, што родила ся она в романтицькум селі Горонда, туй на Пудкарпатской Руси научила ся писати, малёвати и сміяти ся. И продовжує друкувати свої русинські книжки. Докіл бирували ми лем спознати, што свую нагороду она прокоменговала так-то: „Ни є переходяча?!” Недавно наш спеціальний слідопыт Dr. Káprály Mihály передав далшу інформацію:

„Бесіда на честованю Тамары Керчі 18 децембра 2008 года.

Буду куртый, не позераючи на вшытку торжественость момента. Гу сьому ня веде сама творчость днесь честовануй особы.

Інтелігентность и умільська схопность пудкарпатськуй родачкы Тамари Керчі, котра паралельно з молоком матери опановала ї „сілським”, то єсть, родным русинським языком, ховала ся межи книгами познатого в Пудкарпатю естета Ивана Керчі, родного вутця, формовала ся и екзистує и надале у творчум тандемі з братом, Ігорём Керчєв. Учила ся народностнуй толерантности и мудрости на многоязычных даколи вулицях Ужгорода.

Нигда не писала велё Тамара, айбо все у ї немногичисленых и немногостраничных творох мысль доміновала на фоні мінімума формы, порувняй ї гаданкы, наприклад. Ги и заповідав Антон Павлович Чехов, додам. Кібы на то моя воля, оддав бы-м Тамарі Керчі майвисшу літературну премію лем за єден титул ї книжки мініатюр „Бобалькы з попрём” (1997). Ко мало знає за йсю русинську сакралну страву, похопить мою мысль.

Нигда Тамара Керча не облікала медом написаное слово, не хосновала гостру фабулу на потребу широкуй публики, не шатовала за хоть яку ціну полюбити ся читателёви. Все была честна з собов, а значить, нигда не обманёвала и своих почитателюв. Висока моральность и тяжка праца над каждым словом. Се умільськое кредо Тамары Керчі! Май булше тогды, кедь пише про майменшых: позерай ї книгу казок „Было ци не было. Казкы и гаданкы з ілюстраціями” (Ужгород, 2003; творчость на сторонах новинкы „Пудкарпатський Русин”).

Нигда не лізла межи люды, скорі наopak, уникала гучної публичности. Годно быти, же то хыба про наш час, айбо така вжек є Тамара Керча. Так собі думам, же и днесь межи нами не онь так комфортно себе чувствує пуд взглядами тультых люды...

Йсю скромность юй мож перебачити. Як кажутъ в Ужгороді, тельо бы было біды... Лем

най бы и надале, на радость доростлых и дітей края, творила ги й дотеперь наша днешня геройка вечера – Тамара Керча. Порадуйме ся за неї, за йсю, яку велику, таку и скромну труженицю на полю модерну русинську культуру.”

„Руська премія” и дале буде проводити розслідування подробицтєв житя лавреатур. Наші герої доцїле пребарз неєднакі. Єдинит їх,

у главнум, най и невидима, айбо моцна зьязь из Пудкарпатськов Русєв. Ищи єдинит їх, мушу ся признати, што наш лавреат, на жаль... гроший дустане кусочк менше ги Нобелув. Айбо маєме перспективу! Позерайте майчаще, што новое є на нашум сайту - <http://www.premija-ru.eu>

Александр Гегальчій

*Старатель Межнародной фундації
„Независима літературна Руська Премія”*

Кавалкад національных меншин Ференцвароша

9 мая 2009 рока у Культурному Центрі Ференцвароша меншины IX-го району уже не первый раз выступили перед широков публіков, перед представителями мерії Ференцвароша из культурнов програмов.

Уже традиційно склалося так, ош у началі рока председателі меншинових самоуправлений Ференцвароша збираються по пригласенію Еріки Сегеді, отвітственної за культурні програмы центра, намітити план роботи на цілий рук.

По ініціативі председателя словацкого меншинового самоуправленія. Міклоша Богара.первое міропріятіє назвалисьме Кавалкадом національных меншин. Се названіє виражає многоцвітність, веселиый дух національных сят.

Сяточный концерт открыв директор Культурного Центры Ференцвароша Золтан Зуборняк, привітственні слова и подяку за активну роботу меншинових самоуправлений высловив Калман Паал, совітник мерії.

Первыми выступили діточки словацкої заградки из веселов танцьовальнов програмов, піснями.За тым сербы, хорваты, обворожили всіх чудесными танцями. И што дуже важно, се были в основном молоді учасники.

И мы, русины, не отстаи сьме од інших меншин. Фольклорный ансамбль принюс дашто новое., бо доти публіка виділа лем танці, а теперь учула наші колоритні русинські співанки. Спершу выступила Анна Кедик из свойов доньков Оніков, котра не лем співала и танцьовала, а ищи и стишок розказала. Завершив програму ансамбль Русины у составі: О. Сільцер, Николая Михальця, Гегеля Демьєна и Теодоры Хокші. Дуже добре ся удав наш концерт, про што свіді-

тельствовали довго не стихаючі аплодисменты и поздравленія пуся выступленія.

Концертна програма у котруй прийняли участіє сім меншин (словаки, русины, сербы, хорваты, цыгани, греки и німці) продолжалася дві години. Пуся концерта гостей прикли-

кали на дружественный приїом, де їх чекали богато накряті столы из національными явствами, котрі были приладжені газдынями и газдами меншин, котрі прийняли участіє у Кавалкаді Національных Меншин Ференцвароша.

Про вто, ош русинська музыка, співанки любляться усім, уже сьме дозналися из аплодисментув у залі. Айбо то, ош русинська кухня буде мати такой успіх, не думали сьме. Люди безперерывно пудходили до нашого стола, дуже їм смаковало ушытко.

І токан из овечим сыром, и баники из мясом, из капустов, из сыром....

Узвідовывали рецепты од нашого головного газды Василя Ликовича, што приладив сисі стравы.

Вечер продовжався ищи довго, у доброму настрою. Усі коштывали стравы каждой меншины и усім ушытко дуже смаковало.

Особено приятно было то, ош руководителі мерії подошли до нас и ищи раз подяковали и попросили, обы сьме написали про свою діяльність референту мерії.

У септембрі наша културна работа продовжиться, коли будуть “Веселіня ференцварошського мікрорайона им. Аттілі Йовжефа „Кличеме ушытких на сесе сято 12 септембра 2009 рока.

Ольга Сільцер-Ликович

Выступленіє Анни и Оніки Кедик

М А Й

Петро Лодій

1.05.1690 - Мукачовський єпископ **Йосиф де Камеліс** дав указ, aby „каждый духовник мав дві книги, у одну най запише, кого крестив, тоєсть имня крещеного, родителей, кума и кумиці, год и день, коли крестив, а у другой най зазначит имена повінчаних и час вінчання”.

3.05.1933 - Родився **Юрій Панько** - високо-школьський педагог, еден из творителюв и кодифіка-торув русинського літературного языка у Словакії.

4.05.1764 - Родився **Петро Лодій** - педагог, філософ, літератор, професор Петербургської Універзیتی.

4.05.1909 - Родився **Петро Лінтур** - фолклорист, літературовед, педагог. Окончив руську гімназію у Мукачові, Карлову універзиту у Празі. Изглядовав подкарпатську літературу и журналістику XIX и XX ст. Открыв діла науки цілу плеяду подкарпатських казкарув (В.Королович, Ю.Ревть, И.Ильтьо и др.), создал антологію балад и казок Подкарпатської Руси.

5.05.1885 - Родився у Білцаревій **Мефодій Трохановський** - видаватель, журналіст, культурний діятель, автор первых лемкувських учебникув діла народных школ, арестант Талергофа.

5.05.1910 - Родився **Павел Цибере** - юрист, дипломат, політический и культурний діятель. Пуд час студій у Празі активно участвовав у студенчеському обединенію „Возрождение”. У 1936 році організовав „Руский народный университет” из філіалами у Хусті, Ужгороді, Як член временного чехословацького правительства представляв ПР, добився освобождения многих русинув из совіцького Гулага. Нигда не принял присоединения нашего края до СССР, за што был арестованный в 1947 р.

5.05.1941 - Умер **Стефан Гладоник** - педагог, хормейстер, композитор. Закончив Мукачовську гімназію, богословську семинарію у Ужгороді. Учився у консерваторії у Празі и у Будапешті. Руководитель хора греко-католичеського собора у Ужгороді. Організовав мужський хор „Верховина”, котрий заняв II місто на фестивалі хорув у Кошицях. Изобраз и обробив велику колекцію русинських народных співанок, включив їх у репертуар руководимых їм хорув.

5.05.1951 - Родилася **Марія Мальцовська** - публіцистка, писателка, редакторка „Народных Новинок”, „Русина”. Лавреатка Премії Александра Духновича в области русинської літературы за 1999 рук.

15.05.1955 - Родився **Володислав Грабан** - поет, культурний, сосполный и релігійозный діятель. Вуд рока 1976 жиє у Крениці, де mezi лемківськими родинами організовує концерты, літературні вечоры. Великий вклад внюс у розвитіє „Музею Лемківской Культуры” в Зындрановій, был організатором стріч „Лемківска Творча Осін”. Основав и пару рокув редаговав музейный кварталнык „Загорода”. Теперь веде своє видавательство „Наша Загорода”, де публікує творы сочасных лемківських авторув. Публікуватися зачав у кунци 70-х рокув у полскай периодиці („Gazeta Krakowska”, „Tygodnik Kulturalny”, „Regiony”, „Integracje”, „Dunajec”, „Kultura”). Окрем стихув публіковав фотографії, за котрі дустав награды. Выдав 4 авторські зберьки поезій: „Twarz pośród cieni” (1984, полскоязычна), „На ковпаку гір/Na kopaku gór” (1991, полско-лемківска), „Rozsypane pejzaze” (1995, полско-лемківска), „Іконостас болю” (1991, стихи у товмаченю на украинський язык). Вун є и автором многочисленных переводув. Окрем сего пише ліричні мініатюры в прозі и репортажі. За свою творчость міністерством „Культуры и Штуку” нагороджений званієм Заслуженный діятель культуры.

9.05.1943 - Родився **Владимир Федынышынець** - популярный теперішний русинський поет, писатель, публіцист, есеїст, автор многих книг: „Мирна наша русинська путь”, „Я єсть вечный Русин”, „Мы Русыны-Неба Сыны”. Первый редактор новинки „Подкарпатська Русь”, основатель журнала „Айно”.

14.05.1840 - Родився **Юрій Игнатков** - педагог, літературовед, лінгвіст. Робив в Будапешті преподавателем гімназії. Составив перву у Мадярщині граматику циганського языка „Cigány nyelvtan”.

15.05.1983 - Єпископ **Александер Хіра** тайно высвятив о. Йосифа Головача на єпископа.

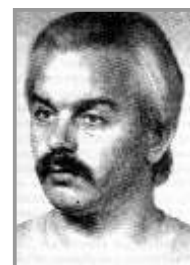
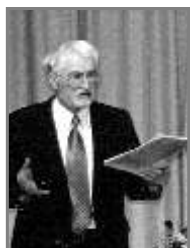
16.05.1933 - Родився **Степан Броді** - знамый ученый-математик, кандидат математических наук, автор многих научных трудов, еден из первых возродителюв русинського двигання на Подкарпатю. Русинський патріот. Возобновив изданіє русинського календаря общества им. А. Духновича. Талантливый музыкант, шахматист.

Петро Лінтур

Павел Цибере

Володислав
ГрабанВладимир
Федынышынець

Василь Хома

МАЙ

16.05.1960 - Умер **Игорь Грабарь** (1871-1960) - знамый художник и теоретик малярського искусства, директор Третьяковской галереи, директор Института истории искусств Академии Наук СССР. Родился в Будапешті.

16.05.1968 - Умер **Лука Демьян** - писатель, збератель фолклора на Подкарпаті. Перва збёрка Луки Демьяна вышла у 1943 р.

18.05.1927 - Родился **Василь Хома** - историк литературы, педагог, дипломат, сосполный діятель. Автор булш ги 300 научных работ, 6 монографий. Организатор "Общества русинских писателей Словакии", автор учебников русинської литературы, подготовив 3 выпуска Русинского Литературного Альманаха. У 2005 р. выпустил монографию "Оброждия русинів".

Андрій Коцка

21.05.1985 - Родился у містечку Криниця (Лемковина) знамый художник **Епіфан Дровняк (Никифор)** - представитель примитивного малярства. У 1949 р. у Варшаві открыто персональную выставку „Выставка художних работ Яна Никифора з Криници”. Айбо ёго слава приходит аж у 1959 р. на выставці у Парижі в галерей Diny Vierny. У 1960 р. вун має выставку у Гайфі и Єрусалимі, а у 1961 р. у Франкфурті, Баден-Бадені, ГанOVERі, Базилей, Римі, Відню, Чикаго, Швейцарії, Лондоні. Умер у 10.10.1968 р. у селі Фолуш.

Епіфан Дровняк

22.05.1993 - Состоялся II Світовий Конгрес Русинів (Криниця,

Полша).

22.05.1945 - Родился **Иван Петровцій** - писатель, поет, товмач. Писав по-українськи, пише по-русинськи. По-русинськи И. Петровцій написав „Наші співанки” (1996), „Наші и ненаші співанки” (1998), „Битангюські співанки” (2001), „Послідні співанки” (2004). Вун є лавреатом премії ім. Дюлі Илеша (1994), также лавреатом Межнародної премії за русинську літературу ім. А. Духновича (1998).

Иван Петровцій

22.05.2000 - У Шарошпотоку под Замком Раковці Ференца II одбылося святкованя Вседержавного Дня Русинів. Сесь день признаний Правительством Мадярщины **Национальным Сятом Русинув.**

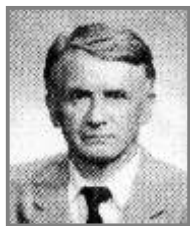

Штефан Сухий

23.05.1911 - Родился **Андрій Коцка** - єден из найталантливіших художников Подкарпатя, воспитаник „Публичной школы рисования” Бокшая и Ерделі. Майзнати сут ёго образы-портреты.

24.05.1946 - Родился **Штефан Сухий** — поет, учитель. По окончанию універзیتی робив редактором пряшовського радіо. Писати зачав иши ги студент універзیتی, спершу писав по- украинськи. Як русинський поет дав за себе знати у 1989 році у часы Баршонёвой революции. Про ёго перо

характерні вшеляйки жанры, вун выдав книжки „Русинський співник (1994), „Енді сидать на машину вічності” (1995), „Аспірін” (2006); випробовав свої творчі сили в области гумористичной прозы „Як Руснакы релаксують” (1997); удомашнив у нашу літературі драматичный жанр радіогры „Добра вода”, „Склероза”, „Рулета”, „Хліб души отця Александра”, „Владыка або добрый ученик Христа”; є автором драмы „Выбраны урывки из Старой і Новой Заповіді”; є творцем поезії про дітей „Азбукарня” (2004) и „Слон на Кычарі” (2007). У 2000 році за свою літературну творчость

Проф. Иван Поп

был оцінений премією А. Духновича за русинську літературу.

25.05.1891 - Родился **Бейла Ерделі** - знамый художник, основатель школы живописи на Подкарпаті. Закончив Будапештську Академію искусств. Ёго перві выставки были у Будапешті (1913, 1915 pp.). Выставлялся у Парижі, Мюнхені, Римі и у других городах. Ёго имням названо Ужгородськое училище декоративно-прикладного искусства.

Бейла Ерделі

25.05.1941 - Антоній Годинка написав „Першое и вступительное слово мое ид чесним членам Подкарпатского Общества Наук”, де твердо став на защиту містної народної бесіды, як основы літературного языка.

26.05.1938 - Родился **Иван Поп** - историк-славист, искусствовед, публицист, автор первой „Энциклопедии Подкарпатской Руси” (Ужгород, 2002, Ужгород, 2006). Автор многих публикаций по истории Подкарпатской Руси „Dejiny Podkarparske Rusi v datech” (Praha 2005).

26-28.05.1995 - У Руськум Керестурі одбывся III. Світовий Конгрес Русинув.

27.05.1927 - Родился **Юрій Думнич** - дохтор, русинський сосполный діятель, публицист. Из 1990 р. приймає активное участие у русинському дивганю. Из 1995 р. член центрально-европейского “Хельсинского комитета” (Прага). Опубликовал серію матеріалув про катастрофическое состояние экології на Подкарпаті.

Юрій Думнич

29.05.1997 - Начав роботу IV. Світовий Конгрес Русинів у Будапешті.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС РУСИНІВ WORLD CONGRESS OF RUSYNS

Svetový kongres Rusínov, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, Slovak Republic
Tel.: 00421 51 7725629, e-mail: rusyn@stonline.sk

Х. Світовий Конгрес Русинів и IV Світовий форум русинської молодежи отбудеся 4-7 юнія 2009 рока у Рускім Керестурі (Сербія) и Петровцях (Хорватія)

Делегатами вуд Асоціації Русинських Організацій Мадярщини (АРОМ) будуть: Степан Лявинец, председатель АРОМА, Андрій Манайло, председатель Общества „За Културу Карпатського Регіона”, Олга Сілцер-Ликович, председатель Общества Русинської Културы, др. Маріанна Лявинец, др. Янош Сабо, Йолана Стринська, Андрея Ілко, Валерія Мориляк, Шандор Бара, Ілліш Кауліч, гості - Маріанна Лявинец, Ніколетта Терпай, Михаил Капраль, Марія Бара. На засіданні АРОМА кандидатом у члени СРР за Мадярщину єдиногосно избрали др. Маріанну Лявинец.

Програма Х Світового Конгреса Русинів У Руськум Керестурі (Сербія) и Петровцях (Хорватія) 4-7 юнія 2009 рока

Четвер 2009.06.04

13.00-14.00 – Приїзд учасників Конгреса, привітання у Домі Културы у Руськум Керестурі у Войводині
14.00-15.00 – Обід учасників Конгреса у ресторані „Русалка”
15.00-18.00 – Розміщення и одпочинок у Руськум Керестурі, Купі и Вербасі
18.30 – Открытіє у школі у Руськум Керестурі выставки 30 майзнамых русинув світа
19.00 – Открытіє художественної выставки у Домі Културы
19.30 – Выступленіє Русинського Народного Театра „Петро Різніч Дядя” у Домі Културы
20.30 – Вечеря у ресторані „Русалка”, выступленіє русинського оркестра
21.30 – Стріча из русинськими поетами и писателями

Пятниця 2009.06.05

7.00-8.00 – Утренняя у Кафедральному соборі св. Николая у Руськум Керестурі
8.00-9.00 – Фрыштик на місті проживання
9.30 – Открытіє выставки книжок и выдань НВУ „Руске Слово”
10.00 – Сяточное открытіє и 1 пленарное засіданіє Х Світового Конгреса Русинів у великуй залі Дома Културы
13.00-14.30 – Обід учасників Конгреса у ресторані „Русалка” у Руськум Керестурі
14.30-16.00 – Презентація книжки проф. Др. П. Р. Магочі „Народ Нівидкы”, выданой на языку войводинських русинув
16.00-19.00 – Робота делегатув Конгреса у комісах (културный, ошколования, историчный, літературный, духовный, економічний) и засіданя 4 Сітового форуму русинської молодежи у домі гимназії
19.30 – Врученіє Премії Александра Духновича за русинську літературу за рук 2008 и концерт музыкально-фольклорного ансамбля Дома Културы у Руськум Керестурі
20.30 – Вечеря у ресторані „Русалка” из выступленієм русинського оркестра
21.30 – Выступленіє знамых русинських співачок у ресторані „Русалка”

Субота 2009.06.06

7.00-8.00 – Утренняя у Кафедральному соборі св. Николая
8.00-9.00 – Фрыштик на місті проживання
9.00 – Сполочный отїзд учасників Конгреса у Петровці (Хорватія)
10.30-11.00 – Приїзд учасників Конгреса у Петровці (Хорватія)
11.00-14.00 – 2 пленарное засіданіє Конгреса у Домі Културы
14.00-15.00 – Обід учасників Конгреса у залі „Соколана”, выступленіє русинського оркестра
15.00-16.00 – Презентація книжки проф. Др. П. Р. Магочі „Народ Нівидкы”, выданой на хорватському языку
16.00-17.00 – Културна програм – выступленіє школашув из основных школ Антуана Бауера Вуковара, Петровців, Чаковців, Миклошевців, котрі изучавуть русинський язык и културу
17.00-17.30 – Посіщеніє греко-католичеської церкви у Петровцях
17.30-18.30 – Посіщеніє основної школы у Петровцях и отрытіє выставки русинських авторув из Хорватії, межинародна стріча учителей русинського языка, поетув и писателей и учасників Світового форуму русинської молодежи, посіщеніє Етнографіческого собрания у Петровцях
18.30-19.30 – Вечеря учасників Конгреса у залі „Соколана”, выступленіє русинського оркестра
19.30-21.00 – Културна програм, у котруй выступлять КУД „Якім Говля” из Миклошевців, ГКМД „Дунай” из Вуковара, „Руснак” Дружество русинув у Хорватії
21.00-22.00 – Свободна бесіда у залі „Соколана” и выступленіє русинського оркестра
22.00 – Возвращеніє у Рускі Керестур

Неділя 2009.06.07

8.00-9.00 – Фрыштик на місті проживання
9.00-10.00 – Стріча у кафедральному соборі св. Николая из др. Георгієм Джуджаром, апостольским екзархом греко-католичеської церкви у Сербії и Чернуї Горі и у Домі Културы из Славком Оросом, председом Народного Совіта Русинів у Сербії
10.00-13.00 – 3 пленарное засіданіє, выборы нової Світової Ради Русинів, 1 засіданіє нової Світової Ради Русинів и выборы председателя СРР, принятия резолюції, закрытіє Конгреса
13.00-14.00 – Обід у ресторані „Русалка”
14.00-15.00 – Отїзд учасників Конгреса

Др. Маріанна Лявинец

Націоналное сято русинув Мадярщины.....стр. 2

Др. Маріанна Лявинец

Рассуждения А. Духновича..... стр. 7

Александр Гетальчій

Лавреаты Руськой премії. (Пудкарпатська Русь)..... стр. 9

Ольга Сільцер-Ликович

Кавалкад національных меншин Ференцвароша.....стр. 15

Пам'ятні дати..... стр. 16

Х. Світовий Конгрес Русинув

и IV Світовий форум русинської молодіж..... стр. 18

Kiadja

az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat
Felelős kiadó: Manajló András

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Ljavinec Sztjepán - felelős szerkesztő;

Dr. Lyavinecz Marianna - szerkesztő;

Morilyák Valéria, Szilcer-Likovics Olga, Dr. Szabó János,
Szónoczky János Mihály;

Szkiba Irén - szerkesztőségi titkár;

A szerkesztőség címe:

1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b.

Tel.: (06-1) 468-2636

Fax: (06-1) 220-8005

E-mail: ruszinok@freemail.hu

lavinec@freemail.hu

http:// www.ruszinvilag.hu

Nyomdai munkálatok: Atlantisz Reklám- és Nyomdaipari Kft.

Выдає:

Всержавное Русинське Меншинове Самоуправление
Отвѣтственный издаватель: Андрій Манайло

Члены редакції:

Др. Степан Лявинец - отвѣтственный редактор;

Др. Маріанна Лявинец - редактор;

Валерія Мориляк, Др. Янош Сабов,

Ольга Сільцер-Ликович, Янош Мігаль Соноцкі;

Ірина Скиба - секретарка;

Адрес редакції:

1147 Будапешт, улица Дярма 85/б.

Тел.: (06-1) 468-2636

Факс: (06-1) 220-8005

E-mail: ruszinok@freemail.hu

lavinec@freemail.hu

http:// www.ruszinvilag.hu

При передрукови посилається на "Русинський Світ"

ISSN: 1785-1149

Появлення новинки пудпоровали: Фондація Національних та Етнічних Меншин Мадярщини,

Всержавное Общество Русинської Інтелігенції імені Антонія Годинки,

Фондація "За Русинув" и Общество Русинської Культури.

A lap a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány,

Hodinka Antal Országos Ruszin Értelmiségi Közhasznú Egyesület,

"Ruszinokért" Alapítvány és Ruszin Kulturális Egyesület

támogatásával jelenik meg 1000 példányban.

Egy példány eladási ára: 600 Ft.